

Συντάκτης Σχεδίου Διδασκαλίας και Φύλλου Εργασίας: Χαράλαμπος Ανδρέοπουλος

Βαθμίδα εκπαίδευσης: **Δευτεροβάθμια**

Τάξη εφαρμογής: **Γ΄ Γυμνασίου**

Θεματική Ενότητα του ΠΣ την οποία υπηρετεί: **Θ.Ε. 1.** («Η Χριστιανοσύνη στον σύγχρονο κόσμο», Β.Θ. Ι «Οι Χριστιανικές Εκκλησίες: Κοινή καταγωγή, διαφορετικές πορείες»), **1^ο δίωρο**

1.2 Τίτλος σχεδίου διδασκαλίας (Θέμα ι) «Ορθόδοξες Εκκλησίες, Ορθόδοξη διασπορά (Αφρική, Ασία, Αμερική, Αυστραλία) και Ορθόδοξα κέντρα».

1.3 Σκοπός & Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα του σχεδίου διδασκαλίας

Γενικός Σκοπός: Να γνωρίσουν οι μαθητές τη γεωγραφική θέση / κατανομή της Ορθόδοξης Εκκλησίας στο σύγχρονο κόσμο - στην Ευρώπη και τη διασπορά (Αφρική, Ασία, Αμερική, Αυστραλία) – καθώς και την πολυδιάστατη συμβολή της στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή της χώρας / κράτους, όπου έχει οργανωμένη / θεσμική παρουσία θρησκευτικής κοινότητας. Επίσης, να κατανοήσουν ότι οι κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες διατηρούν διορθόδοξες σχέσεις έχοντας ως συνδετικό κρίκο την κοινή πίστη και βιώνουν την ενότητά τους τόσο μυστηριακά (με συλλειτουργίες στη τέλεση της θείας Ευχαριστίας), όσο και οργανωτικά με συνάξεις και συνόδους των Προκαθημένων και εκπροσώπων των δεκατεσσάρων (14) συνολικά, ανά την υφήλιο, Ορθοδόξων Εκκλησιών (Πατριαρχείων και Αυτοκεφάλων Εκκλησιών). Τέλος, να ενημερωθούν για τη οργάνωση / διάρθρωση της καθόλου Ορθοδόξου Εκκλησίας και τη λειτουργία του Οικουμενικού Πατριαρχείου ως Συντονιστικού Κέντρου των ανά τον κόσμο Ορθοδόξων Εκκλησιών και επί πλέον να γνωρίσουν και αξιολογήσουν τη συγκρότηση και διοικητική οργάνωση της αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Ελλάδος και των άλλων ιδιαίτερων εκκλησιαστικών καθεστώτων που λειτουργούν στην ελληνική επικράτεια.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι μαθητές να:

- * Να αντιληφθούν τη διάρθρωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας ανά τον κόσμο (οικουμένη) κατανοώντας, παράλληλα, ότι:
  - οι κατά τόπους (στις διάφορες χώρες της υψήλιου) Ορθόδοξες Εκκλησίες δεν αποτελούν συνομοσπονδία Εκκλησιών, αλλά την Μια, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία
  - η κάθε τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία που προσφέρει την θεία Ευχαριστία είναι η εν τόπω φανέρωση της Μιας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας
  - όλες οι Ορθόδοξες Εκκλησίες (Πατριαρχεία / Αυτοκέφαλες Εκκλησίες) συνδέονται με σχέση κανονικής ενότητας η οποία υποστασιάζεται στο κοινό Κανονικό Δίκαιο και την αρχή της συνοδικότητας, διαφυλάσσοντας έτσι την καθολικότητα της Εκκλησίας, ως έκφραση της εν Χριστώ ενότητας και του οικουμενικού οράματός της, ως πιστότητα στη διδασκαλία του Χριστού.
  - οι Ορθόδοξες Εκκλησίες μέσω της ενότητάς τους και της συντονισμένης από το Οικουμενικό Πατριαρχείο συνεργασίας τους κομίζουν στον κόσμο μια πρόταση και πράξη ζωής η οποία - σεβόμενη τις όποιες διαφορετικές θρησκευτικές απόψεις και παραδόσεις – αποτελεί τη ζωντανή μαρτυρία για ένα τρόπο ζωής που διασώζει το ανθρώπινο πρόσωπο από τους ποικίλους κινδύνους αλλοτρίωσής του.

* Να συνειδητοποιήσουν ότι οι Ορθόδοξες Εκκλησίες, παρά τις γεωγραφικές αποστάσεις και την ύπαρξη ορισμένων διαφορών στον τρόπο λατρείας ή σε θέματα εσωτερικής τους διοίκησης,

ευρίσκονται σε διακοινωνία, δηλαδή εκκλησιαστική ενότητα (περί της οποίας – καθώς, επίσης, και περί των εννοιών της «καθολικότητας» και «συνοδικότητας» έχουν ήδη τη γνωστική εμπειρία από την Α΄ Γυμνασίου και την Θ.Ε. 4 («Πώς παίρνονται οι αποφάσεις», Β.Θ. ΙΙ.ι) του θρησκευτικού μαθήματος).

Οι μαθητές μετά και τα όσα συναφώς έχουν διδαχθεί στη προηγούμενη τάξη (Β΄ Γυμνασίου, Θ.Ε. 6 [«Ορθοδοξία και Νέος Ελληνισμός»], Β.Θ ΙΙΙ.iii [«Το Οικουμενικό Πατριαρχείο σήμερα», κ.λ.π.]) κατανοούν και εμπεδώνουν τον ρόλο που διαδραματίζει το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, το οποίο έχοντας τα «πρεσβεία τιμής», αποτελεί το Συντονιστικό Κέντρο της καθόλου Εκκλησίας των Ορθοδόξων, επωμιζόμενο το ρόλο του εγγυητή της ενότητας των τοπικών Εκκλησιών (των λοιπών Πατριαρχείων και των Αυτοκεφάλων Εκκλησιών).

Τέλος, οι μαθητές γνωρίζουν και αντιλαμβάνονται τον τρόπο λειτουργίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ελλάδα, όσον αφορά τόσο στην αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος, όσο και για τα ιδιαίτερα εκκλησιαστικά καθεστώτα (Μητροπόλεις «Νέων Χωρών», Εκκλησία της Κρήτης, Μητροπόλεις της Δωδεκανήσου, Αγιον Ορος) τα οποία υπάγονται στην κανονική / πνευματική δικαιοδοσία / εποπτεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

1.4 Εμπλεκόμενοι Στόχοι και Επάρκειες της Τάξης

Με βάση τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα του σχεδίου αναφέρετε από το ΠΣ ποιους Γενικούς Στόχους και Επάρκειες της Τάξης υλοποιεί το σχέδιο διδασκαλίας:

Γενικός στόχος: Να γνωρίσουν οι μαθητές την παρουσία και τον ρόλο που διαδραματίζει η Ορθόδοξη Εκκλησία στο σύγχρονο κόσμο, να κατανοήσουν ότι η δομή / διάρθρωση των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών υπόκειται στο πλαίσιο της πνευματικής τους ενότητας παρά τη γεωγραφική τους διαφορετικότητα και να αντιληφθούν την διοικητική οργάνωση και λειτουργία της Ορθόδοξης Εκκλησίας, τόσο ως ενιαίου σώματος, όσο και στη μορφή των τοπικών / εθνικών της σχημάτων, ως ενεργουμένη υπό το πνεύμα της εν Χριστώ ενότητας και της αρχής της συνοδικότητας, ως έμπρακτης μαρτυρίας του δημοκρατικού της – συνοδικού – πολιτεύματος.

Επάρκειες της τάξης:

Οι μαθητές,

Α) Ως προς τη γνώση και κατανόηση του κόσμου της θρησκείας:

Εντοπίζουν και αξιολογούν τα στοιχεία της οργάνωσης και αντιπροσώπευσης της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Β) Ως προς την κατανόηση της πολιτιστικής εμβέλειας του θρησκευτικού φαινομένου:

Αναλύουν, κρίνουν και αξιολογούν την πολιτιστική διάσταση της Ορθοδοξίας στο σύγχρονο κόσμο

Γ) Ως προς την προσωπική ανάπτυξη και καλλιέργεια αξιών και στάσεων:

Επεκτείνουν τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα για εκκλησιαστικά θέματα, όπως η οργάνωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Δ) Ως προς την ανάπτυξη ηθικής συνείδησης (με άξονα το σχήμα «από το τοπικό στο παγκόσμιο»):

Εξετάζουν διεξοδικά διλήμματα που σχετίζονται με την οργάνωση των Εκκλησιών (π.χ. γιατί να μην συμμετέχουν οι πιστοί στην εκλογή των Μητροπολιτών;) και προβλήματα που αφορούν στις σχέσεις των Εκκλησιών (π.χ. γιατί το Πατριαρχείο της Ρωσίας αμφισβητεί την πρωτοκαθεδρία [το «πρωτείο

τιμής»] στο Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως;) και εμβαθύνουν στις διαστάσεις τους.

Ε) Ως προς την καλλιέργεια δημοκρατικής συνείδησης και πρακτικής:

Συνειδητοποιούν τον δημοκρατικό τρόπο της λειτουργίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας στη λήψη των αποφάσεων, όπως αυτός εκφράζεται μέσω της συνοδικότητας και της αρχής η «γνώμη των πλειόνων κρατείτω» (Καν. ΣΤ΄, Α΄ Οικουμενικής Συνόδου).

ΣΤ) Ως προς την εργασία με το υλικό του ΜτΘ:

Συγκρίνουν, επεξεργάζονται και αναστοχάζονται διάφορες απόψεις σχετικά με εκκλησιαστικά θέματα που αφορούν στη οργανωτική συγκρότηση της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Συνθέτουν τα όσα μαθαίνουν με τις γνώσεις τους από το θρησκευτικό μάθημα προηγούμενων τάξεων (της Α΄ και Β΄ Γυμνασίου), αναζητούν, βρίσκουν και ταξινομούν υλικό και πληροφορίες από ποικιλία (εντύπων και διαδικτυακών [internet]) πηγών.

1.5 Προτεινόμενη Εκπαιδευτική Μέθοδος

Διδακτική Μέθοδος : Επαγωγική

Τεχνικές: Μελέτη περίπτωσης, TWPS, TPS, καθοδηγούμενος διάλογος, συζήτηση, ιδεοθύελλα, αντιγνωμίες.

2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ανά στάδιο

2.1 Γενική Περιγραφή

Στάδιο 1

Με παραδείγματα από την εκκλησιαστική ιστορία (Αποστολική Σύνοδος, Οικουμενικές Σύνοδοι, η πρόσφατη Μεγάλη Αγία Σύνοδος της Ορθόδοξης Εκκλησίας [ΑΜΣΟΕ], κ.λ.π.) δίνουμε στους μαθητές τη δυνατότητα να σκιαγραφήσουν τι σημαίνει συλλογικότητα και δημοκρατική διεργασία στον εκκλησιαστικό θεσμό και ποιά η σημασία της οργανωτικής συγκρότησής του, να παραγάγουν μια γενική περιγραφή των βιωμάτων, των σκέψεων και των συναισθημάτων των προσώπων και των καταστάσεων που πρόκειται να επεξεργασθούν.

Στάδιο 2

Με βάση το προτεινόμενο διδακτικό υλικό του Ι.Ε.Π (κείμενα) και τη σχετική βιβλιογραφία οι μαθητές μελετούν, αξιολογούν και εκφράζουν / καταθέτουν την άποψή τους για τη δομή της Ορθόδοξης Εκκλησίας και τον τρόπο λειτουργίας της, κατανοώντας όχι μόνο τη διοικητική διάρθρωσή της ως θεσμού, αλλά και της πνευματικής της υπόστασης. Με καθοδηγούμενο διάλογο οι σκέψεις, ο προβληματισμός και ο στοχασμός των μαθητών προσανατολίζονται στο ρόλο που διαδραματίζουν στο σύγχρονο κόσμο οι ανά τον κόσμο Ορθόδοξες Εκκλησίες συντονίζοντας τα βήματά τους μέσω της πρωτόθρονης Εκκλησίας της Ορθοδοξίας, του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Στάδιο 3

Συζητούνται οι απόψεις των μαθητών για το ρόλο της Ορθόδοξης Εκκλησίας στο σύγχρονο κόσμο,

διατυπώνονται οι τυχόν προβληματισμοί και κατατίθενται προτάσεις για τη βελτίωση της συγκροτημένης παρουσίας των Ορθόδοξων Εκκλησιών στον κόσμο και της βελτίωσης των δομών τους προκειμένου να καταστούν η κάθε μια χωριστά / ανά χώρα και όλες μαζί ως σύνολη Ορθόδοξη Εκκλησία στην οικουμένη αποτελεσματικότερες στις δράσεις και παρεμβάσεις τους για ένα καλύτερο κόσμο. Ενθαρρύνονται οι μαθητές και παροτρύνονται να εκφράσουν τις τυχόν αντιρρήσεις / αντιγνώμεις τους για τη σημερινή στάση και κατάσταση των Ορθόδοξων Εκκλησιών και προκαλείται διαλογική αντιπαράθεση μέσω της σύγκρισης των επιχειρημάτων τους για την εξαγωγή προτάσεων και συμπερασμάτων.

Στάδιο 4

Διατυπώνονται και καταγράφονται τα συμπεράσματα των μαθητών

Στάδιο 5

Μέσω της διατύπωσης αυτοαναφορικών κρίσεων και τον καταιγισμό ιδεών επιχειρείται από τους μαθητές η αξιολόγηση της εργασίας τους, παρατηρούνται, επισημαίνονται και καταγράφονται οι τυχόν ελλείψεις και αδυναμίες τόσο στη διδακτική διαδικασία, όσο και στην επίδοση των μαθητών, με απώτερο σκοπό την εξάλειψή τους, μέσω της βελτίωσης της διδασκαλίας από την πλευρά του καθηγητή και της αύξησης προσπάθειας από την πλευρά του μαθητή. Για τη αξιολόγηση των μαθητών ακολουθείται ο τύπος / διαδικασία της «διαμορφωτικής αξιολόγησης» η οποία δεν αναφέρεται μόνο σε γνώσεις και γνωστικά επιτεύγματα, αλλά και σε ικανότητες, δεξιότητες, στάσεις, αξίες, καθώς επίσης σε διαδικασίες μάθησης, προσδοκίες, συναισθήματα, εντυπώσεις, δυσκολίες.

Περιγραφή δραστηριοτήτων:

Δραστηριότητα 1 (Βιωματική):

1. Συζήτηση «Ο ρόλος μας, η εμπειρία της συμμετοχής μας σε μια συλλογικότητα / η ιδιότητά μας, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις μας στη εκκλησιαστική κοινότητα».
2. Ιδεοθύελλα με τις λέξεις «Εκκλησία», «Ιεραρχία», «Σύνοδος / Συνοδικότητα», «Οικουμένη»

Δραστηριότητα 2 (Ομαδική / διερευνητική):

1. Μελέτη περίπτωσης: Η Ορθοδοξία στο σύγχρονο κόσμο και στην Ενωμένη Ευρώπη
2. Μελέτη περίπτωσης: «Αγία Μεγάλη Σύνοδος της Ορθόδοξης Εκκλησίας» (ΑΜΣΟΕ) [Χανιά Κρήτης, 2016]

Δραστηριότητα 3 (Δημιουργικής έκφρασης):

Σχολιασμός – έκφραση απόψεων εκ μέρους των μαθητών επί του περιεχομένου επιλεγμένου οικουμενικού κειμένου (Αρχιεπισκόπου Αμερικής Δημητρίου Τρακατέλη, «Ο ρόλος της Ορθόδοξου Εκκλησίας στην Ενωμένη Ευρώπη»).

Δραστηριότητα 4 (Διαθεματική):

Μελέτη περίπτωσης: Αναζητώντας τις χριστιανικές ρίζες της Ευρώπης

Το περίγραμμα της Διδασκαλίας

α/α	Στάδια διδασκαλίας	Χρόνος	Εκπαιδευτική Τεχνική (πολύ σύντομη περιγραφή)	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα που υπηρετούνται
1	Αφόρμηση / προπαρασκευή	15 λεπτά	Συζήτηση, Ιδεοθύελλα	Αντιλαμβάνονται τις έννοιες της συλλογικότητας / συνοδικότητας, ως έκφραση δημοκρατίας στο χώρο της θεσμικής Εκκλησίας
2	Ασκηση/διερεύνηση	30 λεπτά	Μελέτη περίπτωσης	Κατανοούν τον δημιουργικό και αγαπητικό ρόλο που διαδραματίζει η Ορθόδοξη Εκκλησία στον σύγχρονο κόσμο, σεβόμενη τις απόψεις και θέσεις των άλλων χριστιανικών ομολογιών και θρησκειών. Παράλληλα ενημερώνονται για την οργάνωση της Εκκλησίας, τις δομές και τη λειτουργία της ως θεσμού.
3	Συζήτηση / διάλογος	15 λεπτά	Συζήτηση, αντιγνωμίες	Εξασκούν τη κριτική τους σκέψη μέσα από προβληματισμούς και αντιγνωμίες
4	Συμπεράσματα	15 λεπτά	Συζήτηση	Διαμορφώνουν αντίληψη και παίρνουν υπεύθυνα θέση για θέματα της Εκκλησίας
5	Αξιολόγηση	10 λεπτά	Συζήτηση	Εντοπίζουν και διακρίνουν γνωστικές τους αδυναμίες και με τη βοήθεια του καθηγητή τους βελτιώνουν την επίδοσή τους.

Βιβλιογραφικές πηγές σχεδίου:

Αργυρόπουλου, Α., Καραχάλια, Σ., Παπαθανασίου, Αθ., Φίλιας, Γ., *Θρησκευτικά Γ' Γυμνασίου, Εκκλησία. Η νέα κοινωνία σε πορεία*, εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2005, Δ.Ε. 34, σσ. 168 – 173, Δ.Ε. 43, σσ. 214 – 218 & Δ.Ε. 34, σσ. 225 - 230

Δημητρίου, Τρακατέλλη, Αρχιεπισκόπου Αμερικής, «Ο ρόλος της Ορθοδόξου Εκκλησίας στην Ενωμένη Ευρώπη», *Ορθοδοξία και Οικουμένη. Χαριστήριος τόμος προς τιμήν του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου Α΄*, εκδ. Αρμός, Αθήνα, 2000, σ. 2
(<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C117/73/597,2150>)

Καραχάλια, Σ., Μπράτη, Π., Πασσάκου, Δ., Φίλια, Γ., *Θρησκευτικά Γ΄Γυμνασίου. Θέματα από την Ιστορία της Εκκλησίας*, εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2012, Δ.Ε. 7, σσ. 29 – 31, Δ.Ε. 23, σσ. 90 – 93 & Δ.Ε. 43, σσ. 136 – 137 (<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C117/73/591,2189>)

Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας, *Official Documents of the Holy and Great Council of the Orthodox Church*, <https://www.holycouncil.org/home>

2.2 Υλικοτεχνική Υποδομή (αν είναι απαραίτητη στο σχέδιο)

- Παγκόσμιος, Ευρωπαϊκός και Ελλαδικός γεωγραφικός χάρτης
- Η/Υ (internet)
-

2.3 Φύλλα Εργασίας (αν περιλαμβάνονται στο σχέδιο)

1: - Φύλλο Εργασίας (συνημμένο). Μοιράζεται σε φωτοτυπίες στους μαθητές και τους δίδονται διευκρινίσεις για την ανάπτυξη των θεμάτων που καλούνται να επεξεργασθούν.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τι μαθαίνουν οι μαθητές και πώς αξιολογείται

Μαθαίνουν να ερευνούν και να κατανοούν τον ρόλο που διαδραματίζει σήμερα η Ορθόδοξη Εκκλησία στο κόσμο και να αντιλαμβάνονται την οργανωτική συγκρότηση, τη λειτουργία και τον τρόπο της δραστηριότητάς της. Αξιολογούνται με τη διαμορφωτική διαδικασία, που λαμβάνει υπόψη της πέρα από τη γνωστική τους επίδοση, τις δεξιότητές τους καθώς και παραμέτρους της διαδικασίας μάθησης.

Η διαδικασία της αξιολόγησης γίνεται κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας στη βάση των επιμέρους εργασιών που ανατέθηκαν και των απαντήσεων που διατυπώθηκαν στα Φύλλα Εργασίας. Στους μαθητές που υστερούν ανατίθεται εργασία για το σπίτι, σχετική με το θέμα διδασκαλίας, προκειμένου να τους δοθεί μια επιπλέον - χωρίς το άγχος της αίθουσας και του χρόνου - δυνατότητα επεξεργασίας κεντρικών ζητημάτων της θεματικής ενότητας.

Τάξη: Γ' Γυμνασίου

Θ.Ε. 1: «Η Χριστιανοσύνη στον σύγχρονο κόσμο»

Β.Θ. Ι: «Οι χριστιανικές Εκκλησίες. Κοινή καταγωγή, διαφορετικές πορείες»

1^ο δίωρο

Β.Θ. Ι.ι.: «**Ορθόδοξες Εκκλησίες, Ορθόδοξη διασπορά (Αφρική, Ασία, Αμερική, Αυστραλία) και Ορθόδοξα κέντρα**»

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΒΗΜΑ 1ο

Μελετήστε τα παρακάτω κείμενα και καταθέστε την **προσωπική** σας άποψη για τις έννοιες της «συλλογικότητας», της «δημοκρατικότητας» και της «συνοδικότητας» στην οργάνωση και διοίκηση της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Καταγράψτε, επίσης, τις προσωπικές εμπειρίες σας από τη συμμετοχή σας σε συλλογικότητες, ομάδες, ομίλους, κ.λ.π. (π.χ. «μετράει» ο λόγος σας; Αποδέχασθε αδιαμαρτύρητα την άποψη της πλειοψηφίας, έστω κι αν διαφωνείτε με το περιεχόμενό της;)

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΟΡΓΑΝΩΝΕΤΑΙ ΘΕΣΜΙΚΑ, ΔΡΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ

Από την πρώτη Σύνοδο, το 48 μ. Χ. στα Ιεροσόλυμα....

Στα Ιεροσόλυμα συνέρχεται το 48 μ. Χ. η Αποστολική Σύνοδος (Απόστολοι, πρεσβύτεροι, αντιπρόσωποι του λαού) για ν' ασχοληθεί με τη θέση / άποψη των ιουδαιοχριστιανών ότι οι εξ εθνικών προερχόμενοι θα μπορούν να γίνουν χριστιανοί, μόνο αν πρώτα ακολουθούσαν το Μωσαϊκό Νόμο. Με την φώτιση του Αγ. Πνεύματος αποφασίζεται ότι οι εθνικοί που γίνονται χριστιανοί δε χρειαζόταν να τηρούν το Μωσαϊκό Νόμο, παρά μόνο να απέχουν από ειδωλολατρικές πρακτικές και συνήθειες.

ΚΕΙΜΕΝΟ: «Μέσα στην ιστορία της Εκκλησίας ο θεσμός των Συνόδων (συνοδικό σύστημα) έγινε ο εγγυητής της διδασκαλίας και των αποφάσεων της Εκκλησίας. Η πίστη ότι τις συλλογικές αποφάσεις τις καθοδηγούσε το Άγιο Πνεύμα έδινε τη βεβαιότητα ότι, παρά τις ανθρώπινες αδυναμίες, η Εκκλησία δε θα απομακρυνόταν από τον προορισμό της. Η Αποστολική Σύνοδος αποτελεί το παράδειγμα, και για τη σημερινή εποχή, του τρόπου με τον οποίο η Εκκλησία μπορεί να αντιμετωπίσει προβλήματα και θέματα που απαιτούν λύση σε πανορθόδοξο επίπεδο».

* Πηγή: Καραχάλιας Σ., Μπράτη Π., Πασσάκος Δ., Φίλιας Γ., *Θρησκευτικά Γ' Γυμνασίου. Θέματα από την Ιστορία της Εκκλησίας*, ΟΕΔΒ, Αθήνα, Δ.Ε. 7, <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C117/73/592,2123>

....στην Σύνοδο της Κρήτης, το 2016.

Το περασμένο Ιούνιο (2016) συνήλθε στη Κρήτη, υπό την Προεδρία του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου, ως εκπροσώπου της πρωτόθρονης Εκκλησίας (του Οικουμενικού Πατριαρχείου [Κωνσταντινουπόλεως]), η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθόδοξης Εκκλησίας (ΑΜΣΟΕ), επιβεβαιώνοντας την αποστολική παράδοση για μια λειτουργία, πορεία και δράση της Εκκλησίας, δημοκρατική, συλλογική, συνοδική, όπως τη λέμε στην εκκλησιαστική γλώσσα. Με τις αποφάσεις της ΑΜΣΟΕ επιβεβαιώθηκε ότι οι κατά τόπους (στις διάφορες χώρες της υψηλίου) Ορθόδοξες Εκκλησίες δεν αποτελούν συνομοσπονδία Εκκλησιών, αλλά την Μια, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία, με συντονιστικό της Κέντρο το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Επιβεβαιώθηκε ότι οι Ορθόδοξες Εκκλησίες (Πατριαρχεία / Αυτοκέφαλες Εκκλησίες) συνδέονται με σχέση κανονικής ενότητας η οποία υποστασιάζεται στο κοινό Κανονικό Δίκαιο και την αρχή της συνοδικότητας, διαφυλάσσοντας έτσι την καθολικότητα της Εκκλησίας, ως έκφραση της εν Χριστώ ενότητας και του οικουμενικού οράματός της, ως πιστότητα στη διδασκαλία του Χριστού.-

ΚΕΙΜΕΝΟ: «*Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκφράζει τὴν ἐνότητα καὶ καθολικότητά της ἐν Συνόδῳ. Ἡ συνοδικότητα διαπνέει τὴν ὀργάνωσιν, τὸν τρόπο πού λαμβάνονται οἱ ἀποφάσεις καὶ καθορίζεται ἡ πορεία της. Οἱ Ὁρθόδοξοι Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησιαστικοὶ δὲν ἀποτελοῦν*

συνομοσπονδία Ἐκκλησιῶν ἀλλὰ τὴν Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία, προσφέρουσα τὴν θεία Εὐχαριστία, εἶναι ἡ ἐν τόπῳ παρουσία καὶ φανέρωση τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ὡς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξο Διασπορά στίς διάφορες χώρες τῆς ὑφηλίου, ἀπεφασίσθη νά συνεχισθεῖ ἡ λειτουργία Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων μέχρι τὴν ἐφαρμογὴ τῆς κανονικῆς ἀκριβείας. Αὐτές ἀπαρτίζονται ἀπὸ τοὺς κανονικοὺς ἐπισκόπους, πού ὀρίζονται ἀπὸ τὴν κάθε Αὐτοκέφαλο Ἐκκλησία, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν νά ὑπάγονται σ' αὐτήν. Ἡ συνεπῆς λειτουργία τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων ἐγγυᾶται τὸν σεβασμὸ τῆς Ὁρθοδόξου ἀρχῆς τῆς συνοδικότητος».

* Πηγή: ΑΜΣΟΕ (Official Documents, <https://www.holycouncil.org/-/message>)

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΑΣ ΑΠΟΨΗ (συνοπτικά / περιληπτικά)

- **Ιδεοθύελλα** (Brainstorming) με τις λέξεις «Ἐκκλησία», «Ἱεραρχία», «Σύνοδος / Συνοδικότητα», «Οικουμένη». Ὅλες οι ἀπόψεις / ιδέες καταγράφονται στον πίνακα.
- **Ατομικός στοχασμός** (Think):
  1. Ερμηνεύστε σημασιολογικά τον ΣΤ' Κανόνα της Α' Οικουμενικῆς Συνόδου που λέει «*ἡ γνώμη των πλειόνων κρατεῖται*».
  2. Ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς συγκρότησης καὶ διοικητικῆς λειτουργίας τῆς θεσμικῆς Ἐκκλησίας, πιστεύετε ὅτι θα πρέπει νὰ ὑπάρχει καὶ συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου, π.χ. στη διαδικασία ἐκλογῆς τῶν Μητροπολιτῶν («*ψήφω κλήρου καὶ λαοῦ*»)

ΒΗΜΑ 2ο

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Μελετήστε τον παρακάτω πίνακα καὶ ἐν συνεχείᾳ **σημειώστε** στον παγκόσμιο, ευρωπαϊκὸ καὶ ἐλλαδικὸ χάρτη τις κατὰ τόπους **Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες** (TWPS: Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου):

«Ἡ Ανατολικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία περιλαμβάνει:

A. Τέσσερα (4) Αρχαία ἢ Πρεσβυγενὴ Πατριαρχεία:

1. Οικουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως («*Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οικουμενικὸς Πατριάρχης*») με ἑδρα τὴν Κωνσταντινούπολη.
2. Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας με ἑδρα τὴν Ἀλεξάνδρεια.
3. Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας με ἑδρα τὴ Δαμασκό.
4. Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων με ἑδρα τὰ Ἱεροσόλυμα.

B. Πέντε (5) Νεότερα Πατριαρχεία:

1. Πατριαρχεῖο Ῥωσίας με ἑδρα τὴ Μόσχα.
2. Πατριαρχεῖο Σερβίας με ἑδρα τὸ Βελιγράδι.
3. Πατριαρχεῖο Ρουμανίας με ἑδρα τὸ Βουκουρέστι.
4. Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας με ἑδρα τὴ Σόφια.
5. Πατριαρχεῖο Γεωργίας με ἑδρα τὴν Τιφλίδα.

Γ. Αυτοκέφαλες Ἐκκλησίες:

1. Εκκλησία της Κύπρου με έδρα τη Λευκωσία.
2. Εκκλησία της Ελλάδος («Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος») με έδρα την Αθήνα.
3. Ορθόδοξη Εκκλησία της Πολωνίας με έδρα την Βαρσοβία.
4. Εκκλησία της Αλβανίας με έδρα τα Τίρανα.
5. Εκκλησία της Τσεχίας και Σλοβακίας με εναλλασσόμενη έδρα.

* Δ. Αυτόνομες Εκκλησίες:

1. Φινλανδίας
2. Εσθονίας
3. Ορθόδοξη Αρχιεπισκοπή Αχρίδος με έδρα την Αχρίδα. Διώκεται από την κυβέρνηση της ΠΓΔΜ. Η αυτονομία της έχει χορηγηθεί από το Πατριαρχείο Σερβίας.

Υπό την άμεση δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου βρίσκονται:

1. Η Αρχιεπισκοπή **Κρήτης** (περιλαμβάνουσα 9 Μητροπόλεις).
2. Οι Μητροπόλεις της **Δωδεκανήσου**.
3. Οι Μητροπόλεις της **Κρήτης**.
4. Η Αρχιεπισκοπή **Αμερικής**.
5. Η Αρχιεπισκοπή **Αυστραλίας**.
6. Η Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και **Μεγάλης Βρετανίας**.
7. Η Μητρόπολις **Γαλλίας**.
8. Η Μητρόπολις **Γερμανίας**.
9. Η Μητρόπολις **Αυστρίας**.
10. Η Μητρόπολις **Σουηδίας**.
11. Η Μητρόπολις **Βελγίου**.
12. Η Μητρόπολις **Νέας Ζηλανδίας**.
13. Η Μητρόπολις **Ελβετίας**.
14. Η Μητρόπολις **Ιταλίας**.
15. Η Μητρόπολις **Τορόντο**.
16. Η Μητρόπολις **Παναμά**.
17. Η Μητρόπολις **Μπουένος Άιρες**.
18. Η Μητρόπολις **Χονγκ Κονγκ**.
19. Η Μητρόπολις **Σιγκαπούρης**.
20. Η Μητρόπολις **Κορέας**.
21. Η Μητρόπολις **Ισπανίας και Πορτογαλίας**.

ενώ ο **Οικουμενικός Πατριάρχης** έχει και άμεση δικαιοδοσία:

- α) στην νήσο **Πάτμο**,
- β) στην Μοναστική Πολιτεία του **Αγίου Όρους**,
- γ) στη Σταυροπηγιακή μονή της **Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολυτρίας** στη Χαλκιδική και
- δ) στη Σταυροπηγιακή **μονή των Βλατάδων** στη Θεσσαλονίκη.

Η Διοίκηση των Μητροπόλεων των «**Νέων Χωρών**» στην **Ήπειρο, Μακεδονία, τη Θράκη** και στα νησιά του **Βορείου Αιγαίου** ασκείται προσωρινά «επιτροπικώς» από την Εκκλησία της Ελλάδος, σύμφωνα με την Πατριαρχική και Συνοδική Πράξη της 4ης Σεπτεμβρίου 1928.»

* Πηγή: Wikipedia, Διάρθρωση της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CF%81%CE%B8%CF%8C%CE%B4%CE%BF%CE%BE%CE%B7_%CE%95%CE%BA%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%83%CE%AF%CE%B1

Πολιτικός Παγκόσμιος Χάρτης, Απρίλιος 2005 (Μάρτιος 2007 στα ελληνικά)

ΑΣΤΡΑΛΙΑ Ανάδοτος κράτος
 Θ ραμίδια Εξαρτώμενη ή εθνικές επικρατικές περιοχές
 Στοι ΚΑΔΟΣΕΙ Πρωτόκολλο
 * Πρωτόκολλο
 Κόκκινο 1:00:00:00
 Ρολοεικόσμημα
 ανάλογη κλίμακα 1:00:00:00

Απρίλιος 2005
 Το παρόν είναι η έκδοση της έκδοσης του παγκόσμιου χάρτη που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2005. Η έκδοση αυτή είναι η τελευταία έκδοση του παγκόσμιου χάρτη που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2005.

Η έκδοση αυτή είναι η τελευταία έκδοση του παγκόσμιου χάρτη που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2005.

Εικόνα 29.1: Πολιτικός χάρτης της Ευρώπης κατά το έτος 2006-2007

✓ Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με τους μαθητές:

α) για το τι σημαίνει όρος «πρωτόθρονη Εκκλησία» και «πρεσβεία τιμής» για το Οικουμενικό Πατριαρχείο και πως συνδέονται αυτοί οι όροι με την έννοια του «Οικουμενικού» (Πατριαρχείου)

β) για το τι σημαίνει «αυτοκεφαλία» («Αυτοκέφαλη Εκκλησία») και πως αυτή παραχωρείται (και από ποιόν) σε μια τοπική Εκκλησία.

γ) για το ιδιαίτερο καθεστώς της «επιτροπικής διοίκησης» εκ μέρους της Αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Ελλάδος των ανηκουσών πνευματικά στο Πατριαρχείο Μητροπόλεων των «Νέων Χωρών» (Βορείου Ελλάδος, Ηπείρου, Μακεδονίας, Θράκης, νήσων Βορείου Αιγαίου).

ΒΗΜΑ 3ο

Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ

Πραγματώνοντας την εντολή του Ιησού «πορευθέντες οὐν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. 28, 19), η Ορθοδοξία σήμερα είναι παντού, σ' ὅλο τον κόσμο κομίζοντας στην οικουμένη μια πρόταση και πράξη ζωής η οποία - σεβόμενη τις όποιες διαφορετικές θρησκευτικές απόψεις και παραδόσεις – αποτελεί τη ζωντανή μαρτυρία για ένα τρόπο ζωής που διασώζει το ανθρώπινο πρόσωπο από τους ποικίλους κινδύνους αλλοτρίωσής του.

Μελετήστε τα παρακάτω κείμενα, σκεφθείτε - συζητήστε - μοιρασθείτε (TPS) και απαντήστε στις ερωτήσεις:

ΚΕΙΜΕΝΟ: «Ορθόδοξες Εκκλησίες βρίσκονται σ' ὅλο τον κόσμο, ἔστω κι αν αποτελούν μειονότητες σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό. Υπάρχουν σε Ευρώπη, Αμερική, Ασία και Αυστραλία (υπάγονται στο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως), στην Αφρική (υπάγονται στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας), στη Συρία, Λίβανο και ανατολική Τουρκία (υπάγονται στο Πατριαρχείο Αντιοχείας), καθώς και σε Παλαιστίνη και Ιορδανία (υπάγονται στο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων). Η Ορθοδοξία είναι, επίσης, μειονότητα - πλην της Κύπρου- στα περισσότερα κράτη της Ενωμένης Ευρώπης, τα οποία έχουν έντονη ρωμαιοκαθολική και προτεσταντική παρουσία. Η παρουσία των Ορθόδοξων Εκκλησιών στη σύγχρονη Ευρώπη είναι σημαντική. Υπενθυμίζει στους Ευρωπαίους την κοινή θρησκευτική τους παράδοση των πρώτων χριστιανικών αιώνων, δηλαδή το σεβασμό στην πολιτιστική και θρησκευτική ιδιαιτερότητα του κάθε λαού και την έννοια μιας χριστιανικής Εκκλησίας που δεν ενδιαφέρεται για κοσμική εξουσία (...).

Εἴτε αναφερόμαστε σε κράτη με ορθόδοξο πληθυσμό εἴτε σ' αὐτὰ ὅπου ὑπάρχει ορθόδοξη μειονότητα, ἡ Ορθοδοξία ἔχει έντονη παρουσία στην κοινωνική και πολιτιστική ζωὴ τους. Βέβαια, σε πολλὰ κράτη -εκτὸς ἀπὸ τὴν Ελλάδα-, ἡ Ορθόδοξη Εκκλησία γνώρισε κατὰ καιροὺς διώξεις και αμφοισβητήσεις που οφείλονταν σε αθεϊστικές πολιτικές ιδεολογίες και θρησκευτικό φανατισμό (ετερόδοξοι ἢ αλλόθρησκοι). Ὅλα αὐτὰ ἡ Ορθοδοξία τα ἀντιμετώπισε με καρτερικότητα και αγωνιστικό φρόνημα προκειμένου να προβληθεῖ ἡ ἀλήθεια στο σύγχρονο κόσμο. Αξιοσημείωτη εἶναι ἡ παρουσία τῆς Ορθόδοξης Εκκλησίας στο χώρο τῆς ιεραποστολῆς, ἐκεῖ δηλαδή ὅπου κάποιοι λαοὶ διδάσκονται για πρώτη φορά το Χριστιανισμό. Παρατηροῦμε ὅτι ἡ Ορθοδοξία ριζώνει σε χώρες ὅπου ὑπάρχουν ἰσχυρὲς πολυθεϊστικές παραδόσεις. Στις χώρες αὐτές, οἱ λαοὶ δέχονται τὴν Ορθοδοξία με τον ενθουσιασμό που προκαλεῖ μία ἀγνή και ἀδοξη πίστη που ξεπερνάει τα εθνικά και θρησκευτικά σύνορα. Σημαντικό εἶναι, επίσης, τὸ γεγονός ὅτι χώρες με πρώην αθεϊστικά καθεστῶτα προσεγγίζουν πλέον τὴν Ορθοδοξία (Αλβανία, Κίνα, Κούβα)".

* Πηγή: Καραχάλιας Σ., Μπράτη Π., Πασάκος Δ., Φίλιας Γ., *Θρησκευτικά Γ' Γυμνασίου. Θέματα ἀπὸ τὴν Ἱστορία τῆς Εκκλησίας*, ΟΕΔΒ, Αθήνα, Δ.Ε. 34, <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C117/73/597,2150>

ΚΕΙΜΕΝΟ: «Η Ευρώπη παρουσιάζει μια έντονη διαφοροποίηση σε εθνικά, πολιτισμικά και θρησκευτικά ζητήματα...Οι εθνικές, πολιτισμικές ἢ θρησκευτικές διαφορές μπορούν, κάτω ἀπὸ ἀντίξοες συνθήκες, να ξελιχθοῦν σε πικροὺς ἀνταγωνισμούς ἢ κέντρα διαμάχης, διχασμοῦ, πολέμου και καταστροφῆς...Στο σημείο αὐτὸ ὁ ρόλος τῆς ορθόδοξου Εκκλησίας εἶναι πολὺ θετικός και ἐποικοδομητικός. Σε ὅλη τὴ διάρκεια τῆς μακρᾶς, ἀδιάκοπης και ἐπιβεβλημένης ἀπὸ τὴν πραγματικότητα δισχιλιετοῦς ἱστορίας τῆς, ἡ ορθόδοξη Εκκλησία, εἰδικότερα τὸ κέντρο τῆς, τὸ Οικουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἔχει ἐπιδείξει συνεχῶς, συστηματικῶς και χωρὶς ἐνδοιασμοῦ ἕναν βαθύ σεβασμό για τὴν πολιτισμική, εθνική και θρησκευτική ταυτότητα των λαῶν που βρίσκονται διεσπαρμένοι στις διάφορες χώρες ὅλου του κόσμου. Η Ορθοδοξία ποτὲ δὲν ἐπεδοκίμασε τὴν πίεση, τον ἐξαναγκασμό ἢ τὴ βία στα παραπάνω θέματα. Γ' αὐτὴν, ἡ εθνική, πολιτισμική και θρησκευτική ποικιλότητα που ὑπάρχει στην ευρύτερη Ευρώπη εἶναι μία βασική δεδομένη πραγματικότητα που πρέπει με κάθε τρόπο να γίνεῖ σεβαστή».

* Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Δημητρίου Τρακατέλη, «Ο ρόλος τῆς Ορθόδοξου Εκκλησίας στην Ενωμένη Ευρώπη», *χαριστήριος τόμος προς τιμὴν του Οικουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου Α'*, (παράθεμα στο [παλαιό, Καραχάλια, Σ., κ.α.] βιβλίο *Θρησκευτικῶν τῆς Γ' Γυμνασίου*, σελ. 139 (<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C117/73/597,2150>)

Ερωτήσεις:

Στην Ευρώπη ἡ Ορθόδοξη Εκκλησία ἀποτελεῖ τὴ μειονότητα στον χριστιανικὸ κόσμο, ὅπου πλειοψηφοῦν οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ και οἱ προτεστάντες. Με αὐτὸ τὸ δεδομένο ποιὰ εἶναι ἡ ἀπόψη σας:

- 1) Ανταποκρίνεται σήμερα η Ορθόδοξη Εκκλησία στις ανάγκες των καιρών; Μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο πνευματικό - πολιτιστικό γίγνεσθαι της Ευρώπης και τι ιδιαίτερο έχει να προσφέρει;
- 2) Παρά τις θρησκευτικές / δογματικές διαφορές τους, μπορούν σήμερα οι χριστιανικές Εκκλησίες (Ορθόδοξη, Ρωμαιοκαθολική, Προτεσταντική) να διαλέγονται και συνεργάζονται για θέματα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος (και αν ναι, σε ποιά);. Θεωρείτε θετική την κοινή επίσκεψη το περασμένο καλοκαίρι του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου και του Πάπα της Ρώμης Φραγκίσκου στη Λέσβο για συμπαράσταση στους πρόσφυγες, ή ότι έπρεπε να μην υπάρξει – να πήγαιναν χωριστά - εξ αιτίας των δογματικών διαφορών;

Απαντήσεις:

1	.....
	.....
	.....
	.....
	.....
2	.....
	.....
	.....
	.....

ΒΗΜΑ 4ο

Εννοιολογία των λέξεων που θα μας απασχολήσουν στην παρούσα ενότητα: τι σημαίνουν οι λέξεις «διασπορά» και «κέντρο». Σύμφωνα με το λεξικό Μπαμπινιώτη «**διασπορά**» είναι «η μετανάστευση σε διάφορες χώρες του κόσμου μέρους μια εθνικής ομάδας, ενός έθνους (αρχικώς προκειμένου για την εγκατάσταση των Εβραίων σε διάφορα μέρη του κόσμου) / Εβραίοι / Έλληνες της διασποράς, κ.ο.κ.». Η ίδια έννοια / σημασία της «διασποράς», τηρουμένων των αναλογιών, θα μπορούσε να αποδοθεί και στη μετανάστευση ομάδων πιστών από τις πατρογονικές τους εστίες σε άλλες χώρες του κόσμου. «**Κέντρο**», σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη, είναι «το μέρος όπου αναπτύσσεται πλούσια και σημαντική δραστηριότητα σε συγκεκριμένο τομέα» και ως τέτοιος μπορεί να νοηθεί και ο θρησκευτικός / εκκλησιαστικός τομέας.

Έχοντας αντιληφθεί την έννοια της «διασποράς» και του «κέντρου», μελετήστε τα παρακάτω κείμενα και απαντήστε στα ερωτήματα (με βάση και ενδεχόμενες δικές σας εμπειρίες, α) από τυχόν οικογενειακή μετακίνησή σας από τόπο σε τόπο και β) τις σχέσεις σας με συμμαθητές σας που προέρχονται από άλλες χώρες):

Ερωτήσεις:

- 1) Πιστεύετε ότι η μετακίνηση ενός ανθρώπου από την πατρίδα του σε μια ξένη χώρα επηρεάζει την θρησκευτική του πίστη; Ο άνθρωπος αυτός μπορεί να συνυπάρξει θρησκευτικά με έναν ομόδοξο πιστό της (νέας, ξένης) χώρας στην οποία εγκαθίσταται. Π.χ. ένας Έλληνας ορθόδοξος χριστιανός μπορεί να θρησκευεί χωρίς προβλήματα σε μια πολυπολιτισμική χώρα (π.χ. στη Γαλλία) στην οποία υπάρχει και λειτουργεί ελεύθερα Ορθόδοξη Εκκλησία;
- 2) Θεωρείτε ότι οι Ορθόδοξες Εκκλησίες ανά τον κόσμο, υπό τον συντονισμό του Οικουμενικού Πατριαρχείου, έχουν καταφέρει να συνεργάζονται αρμονικά σε διορθόδοξο πλαίσιο έτσι ώστε αφ' ενός μεν να υπηρετούν την εν Χριστώ ενότητα παρά τις γεωγραφικές τους αποστάσεις, αφ' ετέρου δε να διαδραματίζουν θετικό ρόλο σε μείζονα κοινωνικά προβλήματα, όμως, η φτώχεια, οι πόλεμοι, το οικολογικό πρόβλημα, το προσφυγικό, κ.λ.π. ή ότι θα μπορούσαν να κάνουν κάτι (ή πολλά περισσότερα) παραπάνω;

ΚΕΙΜΕΝΟ: «Με τα μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα του 19ου αλλά κυρίως του 20ου αιώνα, υπό την πίεση της οικονομικής εξαθλίωσης [έξοδος προς το Νέο Κόσμο και την Αυστραλία και στη συνέχεια προς τη Δυτική Ευρώπη] αλλά και του πολέμου και των διώξεων [κομμουνιστικές επαναστάσεις, κατάρρευση της Ελλάδας της Μικράς Ασίας, δράματα της Παλαιστίνης και του Λιβάνου], ο ορθόδοξος χριστιανισμός έπαψε πλέον να περιορίζεται γεωγραφικά στην Ανατολή. Όντως η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι πλέον παρούσα σε όλες τις ηπείρους, η δε συνάντηση της Ορθοδοξίας με τη Δύση, χάρη στις διάφορες ορθόδοξες κοινότητες της Διασποράς, συνιστά αναμφίβολα ένα από τα μείζονα πνευματικά γεγονότα της εποχής μας. Η θεμελιώδης πνευματική αρχή της Ορθόδοξης Εκκλησίας είναι η συγκρότηση τοπικών ή ευρύτερα γεωγραφικών εκκλησιών. Ένας μόνο επίσκοπος σε μία περιοχή, μαζί με τους ιερείς που αυτός διορίζει ανά ενορία, αποτελούν τον λειτουργικό οργανωτικό ιστό της Επισκοπής. Οι Επισκοπές βιώνουν την ενότητά τους γύρω από κέντρα κοινωνίας»

* Πηγή: Ιερά Μητρόπολις Βελγίου και Εξαρχία Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου (<http://www.orthodoxia.be/GRkerk/10orthekklisiakosmos.html>)

* * *

ΚΕΙΜΕΝΟ: «Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀποτελεῖται ἐκ δεκατεσσάρων κατὰ τόπους Ἀυτόκεφάλων Ἐκκλησιῶν, πανορθόδοξως ἀνεγνωρισμένων. Ἡ ἀρχὴ τῆς αὐτοκεφαλίας δὲν εἶναι δυνατόν νά λειτουργῆ εἰς βάρος τῆς ἀρχῆς τῆς καθολικότητος καί τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας. Θεωροῦμεν λοιπόν ὅτι ἡ δημιουργία τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Διασπορᾷ, ἀπαρτιζομένων ἐκ πάντων τῶν ἐν ἐκάστη ἐκ τῶν ὀρισθεισῶν περιοχῶν ὡς κανονικῶν ἀναγνωρισμένων ἐπισκόπων, οἵτινες ἐξακολουθοῦν νά ὑπάγονται εἰς τὰς κανονικὰς δικαιοδοσίας, εἰς ἃς ὑπάγονται σήμερον, ἀποτελεῖ ἓν θετικόν βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς κανονικῆς ὀργανώσεως αὐτῶν, ἡ δὲ συνεπὴς λειτουργία αὐτῶν ἐγγυᾶται τὸν σεβασμὸν τῆς ἐκκλησιολογικῆς ἀρχῆς τῆς συνοδικότητος.»

* Πηγή: ΑΜΣΟΕ, Κρήτη, 2016 (Official Documents, <https://www.holycouncil.org/-/encyclical-holy-council?inheritRedirect=true>)

Απαντήσεις

- 1.....
.....
.....
.....
- 2.....
.....
.....
.....

ΒΗΜΑ 5ο

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ – ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

Επιλογική συζήτηση για τις χριστιανικές ρίζες της Ευρώπης και σχολιασμός του μηνύματος του Οικουμενικού Πατριάρχη προς τη Δυτική (ρωμαιοκαθολική και προτεσταντική) Χριστιανοσύνη για επάνοδό της στη κοινή οικουμενική πίστη της αρχαίας (και ενιαίας) χριστιανικής Εκκλησίας των οκτώ πρώτων αιώνων.

ΚΕΙΜΕΝΟ: «Η σύγχρονος Ορθόδοξος Εκκλησία είναι "ανατολική" μόνον ως προς την μορφήν της λατρείας και ως προς την γεωγραφικήν κατανομήν της πλειονότητος των Ορθοδόξων λαών. Όμως, ως προς το περιεχόμενον της πίστεως και την βίωσιν της χριστιανικής ζωής επιμένομεν να διασώζωμεν την ουσίαν της κοινής εις Ανατολήν και Δύσιν αρχαίας μίας, αγίας, καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας, όπως εξεφράζετο και εβιούτο αδιαιρέτως κατά τους οκτώ πρώτους μετά Χριστόν αιώνας, πριν δηλαδή η βαθμιαία αποξένωσις λόγω γεωγραφικών αποστάσεων και γλωσσικών διαφορών οδηγήσῃ εις βαθμιαίαν διαφοροποίησιν και τελικώς εις οδυνηρόν σχίσμα μεταξύ Ανατολικού και Δυτικού Χριστιανισμού. Η Ορθόδοξος πίστις δεν είναι "ανατολική", αλλ' οικουμενική, αποτελεί την κοινήν κληρονομίαν Ανατολής και Δύσεως. Δια τούτο εις αυτήν δύναται να επανεύρει τας ρίζας του ο δυτικός χριστιανός. Δι' αυτής δύναται να ανακαλύψει και την πίστιν της αρχαίας Δυτικής Εκκλησίας της εποχής των Πατέρων της Εκκλησίας»

* Ομιλία του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου στην Ορθόδοξη Κοινότητα της Γάνδης (Βέλγιο), το Νοέμβριο του 1994, περιοδικό Σύναξη, 54 (1995), σ. 106 (αναδημοσίευση στο [παλαιό] βιβλίο Θρησκευτικών της Γ' Γυμνασίου (Καραχάλια, Σ., κ.α., <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C117/73/597,2150>).

Ειδικότερο ερώτημα για **συζήτηση και έκφραση απόψεων** (σε συνάφεια με το ερώτημα «2» στο «Βήμα 3»):

«Θεωρείτε ότι μπορεί να αποβεί εποικοδομητική για το μέλλον της Ευρώπης και ευρύτερα της οικουμένης η συνεργασία των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών με τις Ρωμαιοκαθολικές Εκκλησίες και προτεστανικές ομολογίες, ως συμβολή στην υπέρβαση κοινωνικών προβλημάτων και κρίσεων; Ή πως πρέπει, γενικότερα, η Ορθόδοξη Εκκλησία να απόσχει από τέτοιες ενέργειες και κοινές δράσεις με τις ετερόδοξες Εκκλησίες γιατί έτσι υπονομεύεται το κύρος και νοθεύεται τη πίστη της;»